

ΕΞΑΜΗΝΙΑΙΟ ΔΕΛΤΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΚΛΙΜΑΤΟΣ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

(No 16,
1 / 2017)

Έρευνα ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ- Φεβρουάριος 2017
Εξαμηνιαία αποτύπωση οικονομικού κλίματος
στις μικρές επιχειρήσεις
(0-49 άτομα προσωπικό οι οποίες αποτελούν το 99,6% των
ελληνικών επιχειρήσεων)

Αθήνα, Μάρτιος 2017

ΣΤΑΘΕΡΗ ΑΛΛΑ ΚΡΙΣΙΜΗ Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΜΕΓΑΛΗ Η ΕΚΘΕΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΙΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΛΙΤΟΤΗΤΑΣ,
ΤΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ ΥΠΕΡΧΡΕΩΣΗΣ & ΤΗΝ ΑΒΕΒΑΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η σχετική σταθεροποίηση που έχει επιτευχθεί στην οικονομία την περίοδο από το 2014 έως σήμερα εμπεριέχει σε μεγάλο βαθμό στοιχεία στασιμότητας, δεδομένου ότι ενσωματώνει τόσο κυκλικά όσο και διαρθρωτικά χαρακτηριστικά της κρίσης. Αυτό συμβαίνει διότι η πολιτική λιτότητας παραμένει στο επίκεντρο της οικονομικής πολιτικής ως μηχανισμός «εξυγίανσης» ιδιωτικού και δημόσιου τομέα- παρά την αποτυχία των προηγούμενων ετών-, ενώ παράλληλα αποτρέπονται ή καθυστερούν επενδυτικές πρωτοβουλίες σε δυναμικούς τομείς της ελληνικής οικονομίας, που δυνητικά θα απέδιδαν πολλαπλασιαστικά σε ένα διαφορετικό μακροοικονομικό περιβάλλον, περισσότερο φιλικό στην ανάπτυξη. Επιπρόσθετα, η αβεβαιότητα της συγκυρίας ως προς τα αποτελέσματα της διαπραγμάτευσης επιτείνει τους φόβους και τους κινδύνους, οι οποίοι καθίστανται μεγαλύτεροι για τις ευάλωτες μικρές επιχειρήσεις και τους αυτοαπασχολούμενους.

Η πλήρης εφαρμογή του πρώτου πακέτου υφεισιακών μέτρων (αύξηση φόρων σε νησιά, αύξηση σε ειδικούς φόρους κατανάλωσης, αυξημένος φορολογικός συντελεστής κερδών) και η προσδοκία ψήφισης και εφαρμογής ενός δεύτερου επιμκυνόμενου προγράμματος λιτότητας φαίνεται ότι επιδρά ανασταλτικά στις αναπτυξιακές προοπτικές, γεγονός που ήδη αποτυπώθηκε στην πρόσφατη εκτίμηση της ΕΛΣΤΑΤ για τη μεγέθυνση της ελληνικής οικονομίας (δ' τρίμηνο του 2016, -1,4% σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2015). Αντίστοιχα, δεν αναμένονται θεαματικές μεταβολές στο

πρώτο εξάμηνο του 2017, εκτός αν μεσολαβήσουν σημαντικές εξωγενείς κατά βάση, εξελίξεις στην οικονομία. Με τα υφιστάμενα δεδομένα, το σενάριο πρόβλεψης για αύξηση του ΑΕΠ πάνω από 2,5% στο 2017 φαίνεται να μην είναι ρεαλιστικό.

Η επιχειρηματική δραστηριότητα, μετά από 7 χρόνια μνημονίων, προσαρμόζεται στις προοπτικές επανάληψης ενός ακόμη κύκλου δημοσιονομικής προσαρμογής και λιτότητας, η οποία θα έχει ως ορίζοντα τα επόμενα 3-4 έτη. Σε αυτό το πλαίσιο, η επιχειρηματική στρατηγική μετατρέπεται σε στρατηγική επιβίωσης, ακόμη και για εκείνες τις επιχειρήσεις που παρουσιάζουν δυναμισμό και διαθέτουν τις προϋποθέσεις για να αναπτυχθούν περαιτέρω.

Μολονότι είναι σαφές ότι η έγκαιρη ολοκλήρωση της δεύτερης αξιολόγησης θα συντελέσει στην εξομάλυνση του οικονομικού κλίματος-, τα οφέλη της δεν αναμένεται να διαχυθούν άμεσα στο σύνολο της επιχειρηματικής κοινότητας. Μάλιστα, πάνω από 4 στις 5 μικρομεσαίες επιχειρήσεις βρίσκονται εκτεθειμένες σε πιστωτικούς κινδύνους, παρουσιάζουν κάμψη της οικονομικής δραστηριότητας και λειτουργούν με ορίζοντα συρρίκνωσης και όχι επέκτασης. Ο οικονομικός δυϊσμός που διατρέχει το φάσμα της πραγματικής οικονομίας, έχει προκαλέσει έντονες ανταγωνιστικές πιέσεις προς τις μικρές επιχειρήσεις, ενώ εδραιώνει τις ευέλικτες μορφές εργασίας και τις άτυπες μορφές απασχόλησης και επαγγελματικής δραστηριότητας.

Η έρευνα του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ καταδεικνύει για άλλη μια φορά ότι η μειωμένη ρευστότητα, το επενδυτικό κενό και η ασθενική χρηματοδοτική ικανότητα αποτελούν κυρίαρχα προβλήματα για τις επιχειρήσεις, και συνυφαίνονται με το κενό της τελικής κατανάλωσης που προκλήθηκε από την άμεση ή έμμεση συρρίκνωση των εισοδημάτων και την απόσυρση του κράτους. Παράλληλα, παραμένει ανεπαρκής η ιδιωτική χρηματοδότηση και απουσιάζουν τα κατάλληλα σύγχρονα χρηματοδοτικά εργαλεία, ενώ, περιορισμένες είναι οι δυνατότητες κινητοποίησης επενδυτικών ροών μέσα από δημόσια προγράμματα επενδύσεων.

Η ομαλή λειτουργία του χρηματοπιστωτικού συστήματος αποτελεί επίσης μια σημαντική παράμετρο για την επαναφορά του οικονομικού κλίματος σε θετική τροχιά. Τα κόκκινα δάνεια προς τις τράπεζες ανέρχονται στα 107,8 δις (ΤτΕ, Έκθεση Διοικητή 2016) ενώ το σύνολο των ληξιπρόθεσμων οφειλών προς εφορία και ασφαλιστικά ταμεία υπερβαίνει τα 120 δις. Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να επισπευστούν οι πρωτοβουλίες για την αποτελεσματικότερη διαχείριση του ιδιωτικού χρέους (εξωδικαστικός μηχανισμός, κώδικας δεοντολογίας, επιτάχυνση απονομής δικαιοσύνης), χωρίς επιπρόσθετη γραφειοκρατία, πολύπλοκους μηχανισμούς και αποκλεισμούς επιχειρήσεων.

Αναφορικά με το πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης της Ευρ. Κεντρικής Τράπεζας, εκτιμάται ότι η υπαγωγή των ελληνικών ομολόγων θα αποτελέσει κυρίως ένα σήμα επαναφοράς του αξιόχρεου της οικονομίας, παρά μια ουσιαστική παρέμβαση που θα δώσει ώθηση στην πραγματική οικονομία και τις μικρές επιχειρήσεις. Ωστόσο, η μακροοικονομική βελτίωση της θέσης της χώρας αναπόφευκτα συνδέεται με την οριστική μεσοπρόθεσμη διευθέτηση του χρέους, την αλλαγή της ευρωπαϊκής οικονομικής πολιτικής και τον τερματισμό διαφόρων ακραίων σεναρίων για αποπομπή της χώρας από την ευρωζώνη.

Σε αυτό το διαπιστωτικό πλαίσιο επανέρχονται στην επικαιρότητα οι θέσεις διεθνών εμπειρογνομόνων και οικονομικών αναλυτών που διατυπώθηκαν στο παρελθόν, - μάλιστα μερικοί εξ αυτών προέρχονται και από τους κόλπους των επίσημων πιστωτών της χώρας (ΔΝΤ, ΕΚΤ, ευρωπαϊκά ινστιτούτα)-, οι οποίοι είχαν προειδοποιήσει τις πολιτικές ηγεσίες της Ευρώπης, του ΔΝΤ, της ΕΚΤ και τις ελληνικές

κυβερνήσεις για την ανάγκη ουσιαστικής αναδιάρθρωσης του χρέους πριν από την έναρξη εφαρμογής των προγραμμάτων προσαρμογής. Η ανάγκη αναδιάρθρωσης του δημοσίου χρέους επαναδιατυπώθηκε στην 5η Ενδιάμεση Έκθεση που δημοσιοποιήθηκε πρόσφατα από το Γραφείο Προϋπολογισμού της Βουλής με τίτλο «Η παγίδα του χρέους», όπου επιχειρείται να αναλυθεί η αρνητική επίδραση που ασκεί η ανακύκλωση του χρέους στις προοπτικές μεγέθυνσης. Από την αρχή της κρίσης και της υπαγωγής στο μηχανισμό στήριξης, το ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ είχε αναφερθεί στην ανάγκη έγκαιρης ρύθμισης των δημοσιονομικών υποχρεώσεων σε μεσομακροπρόθεσμο επίπεδο πριν την εφαρμογή του εμπροσθοβαρούς προγράμματος προσαρμογής, το οποίο ενώ επέβαλλε όρους δημοσιονομικής πειθαρχίας, τελικά εξουδετέρωσε κάθε επενδυτική προοπτική, ακυρώνοντας ορισμένες θετικές πτυχές του προγράμματος.

Το επόμενο διάστημα η κυβέρνηση καλείται να αναλάβει πρωτοβουλίες, στο περιορισμένο δημοσιονομικό και πολιτικό χώρο που διαθέτει ώστε α) να μειώσει μεσοπρόθεσμα τη φορολογική επιβάρυνση, ιδιαίτερα στις μικρές επιχειρήσεις β) να διορθώσει ορισμένες στρεβλές πτυχές του νέου ασφαλιστικού, ιδιαίτερα στα μεσαία εισοδηματικά κλιμάκια γ) να θέσει σε λειτουργία ένα αποτελεσματικό πλαίσιο διαχείρισης των κόκκινων δανείων και υποχρεώσεων δ) να αξιοποιήσει όλες τις χρηματοοικονομικές ευκαιρίες ώστε να προκαλέσει νέες επενδύσεις και θέσεις απασχόλησης.

Τα κυριότερα συμπεράσματα της έρευνας του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ που έγινε σε συνεργασία με την εταιρεία MARC ΑΕ σε πανελλαδικό δείγμα 1007 πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων (0-49 άτομα προσωπικό), στο διάστημα 8 έως 16 Φεβρουαρίου 2017 έχουν ως εξής:

A. ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ – ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ / ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ

1. Η αποτίμηση του β' εξαμήνου του 2016 ακολουθεί με συνέπεια τα αντίστοιχα πορίσματα της αντίστοιχης έρευνας του προηγούμενου εξαμήνου. Μολονότι ο αρνητικός δείκτης τείνει προς χαμηλότερες τιμές, ο λόγος αρνητικών προς τις θετικές αποτιμήσεις είναι 9:1. Αυτό σημαίνει ότι για κάθε μία επιχείρηση που βελτίωσε της θέση της το προηγούμενο εξάμηνο υπάρχουν 9 επιχειρήσεις για τις οποίες αυτή η θέση έχει επιδεινωθεί. Ο λόγος αυτός είναι ακόμα δυσμενέστερος για τους αυτοαπασχολούμενους (25:1) και για τις επιχειρήσεις του εμπορίου (10:1).
2. Οι προσδοκίες σχετικά με την πορεία των επιχειρήσεων για το α' εξάμηνο του 2017 παραμένουν αρνητικές, αφού το 58,8% των επιχειρήσεων αναμένει επιδείνωση ενώ μόλις το 11% των επιχειρήσεων αναμένει βελτίωση. Ωστόσο, μεγαλύτερο βαθμό αισιοδοξίας παρουσιάζουν οι σχετικά νεώτερες σε ηλικία επιχειρήσεις καθώς και οι σχετικά μεγαλύτερες σε μέγεθος ως προς την απασχόληση.
3. Ο δείκτης οικονομικού κλίματος για τις ελληνικές μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις σε σύγκριση με τους αντίστοιχους δείκτες για την Ευρωπαϊκή Ένωση, τις χώρες του Βορρά και εκείνες του Νότου παρουσιάζει με τρόπο ανάγλυφο τα ιδιαίτερα χαμηλά επίπεδα, στα οποία κυμαίνεται.

B. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ - ΕΠΙ ΜΕΡΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ

A. Κύκλος Εργασιών – Ιδιόμορφος Δυϊσμός

1. Κατά το β' εξάμηνο του 2016 ο κύκλος εργασιών παρουσίασε μείωση για περίπου 6 στις 10 επιχειρήσεις (59,8 %), ενώ μόνο για το 13,4 % των επιχειρήσεων σημειώθηκε αύξηση στον κύκλο εργασιών. Τα επιμέρους στοιχεία αναδεικνύουν έναν ιδιόμορφο δυϊσμό ακόμα και στο εσωτερικό των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων. Πιο συγκεκριμένα, αύξηση στον κύκλο εργασιών παρουσίασε το 20,3% των νεώτερων σε ηλικία επιχειρήσεων και το 30,6% των μεγαλύτερων ως προς τον ετήσιο κύκλο εργασιών (πάνω από 300.000

ευρώ) επιχειρήσεων. Πρέπει να σημειωθεί, όμως, ότι η τελευταία κατηγορία επιχειρήσεων αποτελεί μόλις το 12% περίπου του συνόλου των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων. Αντίθετα, για τις μισές περίπου επιχειρήσεις (49,1%) ο ετήσιος κύκλος εργασιών δεν ξεπερνά τις 50.000 ευρώ.

2. Για τις επιχειρήσεις που παρουσίασαν μείωση στον κύκλο εργασιών τους η μείωση αυτή ήταν κατά μέσο όρο 17,8%.
3. Σύμφωνα με τον δείκτη του κύκλου εργασιών που έχει διαμορφώσει το ΙΜΕ για το 2016 η τιμή αυτού του δείκτη ήταν 19,82 όταν το 2010 (έτος βάσης) η τιμή του ίδιου δείκτη ήταν 100. Ο δείκτης αυτό δείχνει σωρευτική απώλεια στον κύκλο εργασιών για τις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις 80 μονάδων. Μολονότι ο ρυθμός μείωσης του δείκτη φαίνεται ότι επιβραδύνεται, δεν θα ήταν υπερβολή εάν κάναμε λόγο για ένα είδος «οικονομικής εθνοκάθαρσης» στο εσωτερικό των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων.
4. Μείωση της ζήτησης και των παραγγελιών καταγράφεται για το 62,4% και 65,9% των επιχειρήσεων αντίστοιχα.

B. Ρευστότητα

1. Ο δείκτης ρευστότητας εξακολουθεί να διατηρείται σε εμφανώς χαμηλά επίπεδα αφού για 7 στις 10 επιχειρήσεις (70,1%) η ρευστότητα μειώθηκε κατά το β' εξάμηνο του 2016
2. Το πρόβλημα της ρευστότητας για τις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις γίνεται εμφανέστερο εφόσον ληφθεί υπόψη ότι μόνο το 30% από αυτές αντλεί τη ρευστότητά του μέσω τραπεζικού δανεισμού. Σύμφωνα με έρευνα που εκπονήθηκε από το ΙΜΕ το 2008 το ποσοστό αυτό για την προ κρίσης περίοδο ήταν 48%. Αυτό σημαίνει ότι οι μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις που εξασφαλίζουν ρευστότητα μέσω του τραπεζικού δανεισμού μειώθηκαν κατά 50% περίπου.

Γ. Επενδύσεις

1. Η δραματική κατάσταση ως προς τη ρευστότητα επηρέασε αρνητικά και τον δείκτη της επενδυτικής δραστηριότητας κατά το β' εξάμηνο του 2016 αφού μόνο το 7,7%

των επιχειρήσεων αύξησε τις επενδυτικές τους δαπάνες, ενώ για πάνω από το ένα τρίτο των επιχειρήσεων (34,7%) σημειώθηκε αποεπένδυση.

2. Εξίσου απαισιόδοξες είναι και οι προοπτικές / προβλέψεις για το α' εξάμηνο του 2017 αφού μόλις το 3,6% των επιχειρήσεων θα αυξήσει τις επενδυτικές του δαπάνες, ενώ το 31,4% θα μειώσει τις επενδύσεις του. Η εικόνα είναι καλύτερη για τις σχετικά μεγαλύτερες επιχειρήσεις. Έτσι, για τις επιχειρήσεις που σημείωσαν ετήσιο κύκλο εργασιών πάνω από 300.000 ευρώ το ποσοστό εκείνων που θα αυξήσουν την επενδυτική τους δαπάνη είναι 8,3% ενώ για τις επιχειρήσεις που απασχολούν πάνω από 5 άτομα το ποσοστό αυτό ανέρχεται στο 10,5%.
3. Αυτή η απαισιόδοξη εικόνα ως προς τις προοπτικές των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων, όπως αυτή αποτυπώνεται στους δείκτες της επενδυτικής δραστηριότητας δεν είναι άσχετη με τις προοπτικές κερδοφορίας αυτής της κατηγορίας των επιχειρήσεων αφού για τις μισές περίπου από αυτές τις επιχειρήσεις (ποσοστό 43,4%) το 2016 έκλεισε με ζημιές.
4. Ένα δεύτερο στοιχείο που υπογραμμίζει περαιτέρω το ιδιαίτερα χαμηλό επίπεδο της επενδυτικής δραστηριότητας είναι και το σχετικά μικρό ποσοστό από τις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις (6,4%) που έχει υπαχθεί σε κάποιο πρόγραμμα χρηματοδότησης επιχειρήσεων, όπως το ΕΣΠΑ ή ο Αναπτυξιακός Νόμος.

Γ. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ- ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1. Η συντριπτική πλειονότητα των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων (83,3%) διατήρησε σταθερό τον αριθμό των απασχολούμενων σε αυτές. Για τις υπόλοιπες, ωστόσο, ο λόγος προσλήψεων - απολύσεων παρέμεινε αρνητικός - μοιρασίως η «ψαλίδα» φαίνεται να κλείνει - αφού κατά το β' εξάμηνο του 2016 για κάθε μία επιχείρηση που έκανε πρόσληψη υπήρξαν 2 επιχειρήσεις που έκαναν απολύσεις. Έτσι, μείωση προσωπικού ανέφερε το 9,2% των επιχειρήσεων (για τις επιχειρήσεις στον τομέα των υπηρεσιών το ποσοστό αυτό αυξάνεται στο 12,3%, στοιχείο που πιθανόν

να σχετίζεται με την εποχικότητα της επιχειρηματικής δραστηριότητας) ενώ αύξηση ανέφερε το 4,6%. Σε απόλυτα μεγέθη, εκτιμάται ότι η απώλεια θέσεων μισθωτής απασχόλησης στις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις κατά το β' εξάμηνο του 2016 ανήλθε στις 23,000 (στην έρευνα Ιουλίου είχαν προβλεφθεί 22,500 απώλειες). Αυτό επιβεβαιώνεται και από τα στατιστικά του ΓΣ ΕΡΓΑΝΗ όπου το ισοζύγιο των ροών μισθωτής απασχόλησης για το 2ο εξάμηνο του 2016 σε σύγκριση με το αντίστοιχο εξάμηνο του 2015 είναι αρνητικό κατά 25.000 θέσεις εργασίας περίπου.

2. Οι προοπτικές για το α' εξάμηνο του 2017 ως προς το λόγο προσλήψεων - απολύσεων δείχνουν ότι σε δύο επιχειρήσεις που κάνουν προσλήψεις (8,1% των επιχειρήσεων) αντιστοιχούν τρεις επιχειρήσεις που προχωρούν σε απολύσεις. Για το επόμενο εξάμηνο σύμφωνα με την έρευνα αναμένονται 2.000 επιπλέον απώλειες θέσεων μισθωτής απασχόλησης, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι απώλειες από τα λουκέτα.
3. Αλλά ακόμα και από αυτές τις επιχειρήσεις που θα προχωρήσουν σε προσλήψεις και αύξηση του προσωπικού κατά το α' εξάμηνο του 2017 το 40% περίπου θα προχωρήσει σε προσλήψεις είτε με το καθεστώς της μερικής απασχόλησης είτε με το καθεστώς του εξωτερικού συνεργάτη.
4. Το καθεστώς των ευέλικτων μορφών απασχόλησης φαίνεται ότι έχει παγιωθεί στις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις αφού οι μισές σχεδόν από αυτές (ποσοστό 48,2%) απασχολεί προσωπικό με ευέλικτες μορφές απασχόλησης. Στο στοιχείο αυτό πρέπει να συνυπολογιστεί και το ότι 6 στις 10 επιχειρήσεις (ποσοστό 60,1%) απασχολούν συμβοηθούσα μέλη της οικογένειας. Έτσι σε αυτήν την παραδοσιακή μορφή ευελιξίας έρχονται να προστεθούν και νεώτερες μορφές.
5. Το 37,2% των επιχειρήσεων προχώρησε κατά το β' εξάμηνο του 2016 σε μείωση ωρών ή και ημερών εργασίας (τον Φεβρουάριο του 2016 το αντίστοιχο ποσοστό ήταν 45,2%). Για το α' εξάμηνο του 2017 οι επιχειρήσεις που θεωρούν σχεδόν βέβαιο να προχωρήσουν σε μείωση ωρών εργασίας είναι 24,4%.

6. Κατά το β' εξάμηνο του 2016 περίπου 3 στις 10 επιχειρήσεις (ποσοστό 31,8%) προχώρησαν σε μείωση των αποδοχών του προσωπικού τους. Το ποσοστό αυτό είναι κατά τι χαμηλότερο σε σύγκριση με τον Φεβρουάριο του 2016 (32,8%) αλλά υψηλότερο από το αντίστοιχο ποσοστό του Ιουλίου 2016 (28%). Το εύρημα αυτό σχετίζεται με το γεγονός ότι 4 στις 10 επιχειρήσεις περίπου (ποσοστό 39,3%) αντιμετώπισαν κατά το β' εξάμηνο του 2016 δυσκολίες στην καταβολή των μισθών του προσωπικού τους.
4. Η μείωση στον κύκλο εργασιών, η έλλειψη ρευστότητας, η χαμηλή κερδοφορία αλλά και η αύξηση των οφειλών κυρίως προς την εφορία παρουσιάζεται με τον πιο χαρακτηριστικό τρόπο στο εύρημα το σχετικό με το ότι 9 στις 10 επιχειρήσεις θεωρούν ως σημαντικότερο εμπόδιο για την επιχειρηματική δραστηριότητα την αυξημένη φορολογία (ποσοστό 45%) και τη μείωση των εισοδημάτων και της κατανάλωσης (ποσοστό 41,5%).

5. Οι στατιστικές προβολές του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ δείχνουν ότι έχει παγιωθεί ένα περιβάλλον υψηλής έκθεσης των επιχειρήσεων σε οφειλές προς το δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα. Πάνω από 3 στις 10 επιχειρήσεις αναμένεται να μην ανταποκριθούν στις φορολογικές και ασφαλιστικές υποχρεώσεις τους για το 2017. Αξίζει να σημειωθεί ότι 9,3% των επιχειρήσεων έχει ταυτόχρονα οφειλές σε δημόσιο και ασφαλιστικά ταμεία. Τα συνολικά ληξιπρόθεσμα χρέη νοικοκυριών και επιχειρήσεων προς την εφορία, τα ασφαλιστικά ταμεία και τις τράπεζες πλέον προσεγγίζουν τα 220 δις, υπερβαίνουν κατά πολύ το ΑΕΠ της χώρας. Η νομοθετική παρέμβαση για τον εξωδικαστικό μηχανισμό ρύθμισης ιδιωτικού χρέους αποτελεί θετική εξέλιξη, αλλά πρέπει να συμπεριλάβει όλες τις μορφές επιχειρήσεων και όλες τις οφειλές.

Δ. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ- ΟΦΕΙΛΕΣ

1. Το υψηλότερο ποσοστό των επιχειρήσεων που έχουν καθυστερημένες οφειλές συγκεντρώνεται σε εκείνες που έχουν χρέη προς τον ΟΑΕΕ και νυν ΕΦΚΑ (ποσοστό 26,7%). Μολονότι το ποσοστό αυτό εμφανίζεται μειωμένο σε σύγκριση με τον Ιούλιο του 2016 (28,3%), ο αριθμός των επιχειρήσεων με οφειλές και χρέη στο ασφαλιστικό ταμείο υπολογίζεται στις 300.000.
2. Αυτό που εμφανίζεται ιδιαίτερα ανησυχητικό σε σχέση με τις οφειλές των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων είναι η αύξηση των επιχειρήσεων που έχουν οφειλές στην εφορία αφενός και στους προμηθευτές αφετέρου. Πιο συγκεκριμένα, οι επιχειρήσεις που έχουν οφειλές προς την εφορία αυξήθηκαν από 21,9% τον Ιούλιο του 2016 σε 23,8% τον Φεβρουάριο του 2017 (ρυθμός αύξησης 10% περίπου!). Το στοιχείο αυτό συμβαδίζει με το ύψος των ληξιπρόθεσμων οφειλών του Φεβρουαρίου του 2017, οι οποίες ανήλθαν στα 1,63 δις ευρώ. Μάλιστα, οι προοπτικές εμφανίζονται ακόμα πιο δυσμενείς αφού το ποσοστό των επιχειρήσεων που εκτιμά ότι δεν θα μπορέσει να αντεπεξέλθει στις οφειλές του προς την εφορία το 2017 ανέρχεται σε 33,2%, δηλαδή στο ένα τρίτο των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων.
3. Εξίσου ανησυχητική είναι και η αύξηση των επιχειρήσεων που έχουν χρέη προς τους προμηθευτές τους αφού από 19% τον Ιούλιο του 2016 αυξήθηκαν σε 21,7% (ρυθμός αύξησης πάνω από 10%!)

Ε. ΔΕΙΚΤΕΣ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ- ΛΟΥΚΕΤΑ

1. Σύμφωνα με στοιχεία του ΓΕΜΗ κατά το χρονικό διάστημα Αύγουστος 2016 – Ιανουάριος 2017 διέκοψαν τη λειτουργία τους 18.410 επιχειρήσεις. Οι εκτιμήσεις του ΙΜΕ με βάση τα ευρήματα της έρευνας του Ιουλίου 2016 υπήρξαν για μία ακόμα φορά μετριοπαθείς καθώς η εκτίμηση ήταν για «κλείσιμο» 18.100 επιχειρήσεων.
2. Για το επόμενο διάστημα 4 στις 10 επιχειρήσεις (ποσοστό 40,3%) θεωρεί αρκετά και πολύ πιθανό ότι θα κλείσει. Το αντίστοιχο ποσοστό είναι ιδιαίτερα υψηλό για τους αυτοαπασχολούμενους (57,4 %) μία ακόμα ένδειξη για περαιτέρω διεύρυνση της αδήλωτης επιχειρηματικής δραστηριότητας.

3. Ωστόσο, το πραγματικό πρόβλημα βιωσιμότητας έρχεται στην επιφάνεια εάν υπολογίσουμε την ένταση με την οποία εμφανίζεται η προοπτική των «λουκέτων». Πιο συγκεκριμένα και με δεδομένο ότι το 10,1% από αυτούς που θεωρούν ότι θα κλείσουν το επόμενο διάστημα τοποθετεί αυτό το ενδεχόμενο στο επόμενο τρίμηνο, η εκτίμηση του ΙΜΕ είναι ότι το α' εξάμηνο του 2017 θα διακόψουν τη λειτουργία τους 18.700 επιχειρήσεις. Επιπρόσθετα, υπογραμμίζεται ότι τα «λουκέτα» θα συγκεντρωθούν σε επιχειρήσεις της Αττικής και στον κλάδο της μεταποίησης.
4. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του ΙΜΕ ΓΣΕ-ΒΕΕ τα πιθανά λουκέτα επιχειρήσεων, που βρίσκονται στο «κόκκινο» συνεπάγονται υψηλό κίνδυνο απώλειας 34,000 θέσεων συνολικής απασχόλησης (εργοδότες, αυτοαπασχολούμενοι, μισθωτοί).

ΣΤ. ΕΙΔΙΚΟ ΘΕΜΑ ΜΙΚΡΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ - ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ

1. Σε σχέση με τις νέες ρυθμίσεις του ασφαλιστικού το 73,3% των επιχειρηματιών εκτιμά ότι θα καταβάλει λιγότερες εισφορές ενώ το 25,8% εκτιμά ότι θα καταβάλει υψηλότερες εισφορές. Το εύρημα αυτό είναι συμβατό και με το αντίστοιχο εύρημα, σύμφωνα με το οποίο περίπου το 76% των επιχειρηματιών δήλωσε ότι για το 2016 είχε ετήσια κέρδη μέχρι 20.000 ευρώ. Ας σημειωθεί ότι από αυτό το ποσοστό το 44,5% δήλωσε ότι έκλεισε τη χρήση του 2016 με ζημίες.
2. Η κατανομή, πάντως, είτε της ελάφρυνσης – χαμηλότερες εισφορές – είτε της επιβάρυνσης – υψηλότερες εισφορές – δεν είναι ισομερής. Ειδικότερα, το ποσοστό αυτών που καταβάλουν υψηλότερες εισφορές κυμαίνεται από το 21,2% για τους αυτοαπασχολούμενους έως το 31,6% για τις επιχειρήσεις στον κλάδο του εμπορίου (χαμηλότερες εισφορές για το 77,6% και 65,8% αντίστοιχα).

Ζ. ΕΙΔΙΚΟ ΘΕΜΑ ΜΙΚΡΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ - ΕΜΠΟΡΙΟ & ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

1. Από τον Ιούνιο του 2015 και μετά οι μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις που έχουν υιοθετήσει το σύστημα των ηλεκτρονικών συναλλαγών έχουν αυξηθεί θεαματικά. Πιο συγκεκριμένα, οι επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν e-banking αυξήθηκαν από τον Ιούλιο 2015 μέχρι τον Φεβρουάριο του 2017 από 48,5% σε 66,8%. Παράλληλα και κατά το ίδιο χρονικό διάστημα οι επιχειρήσεις που διαθέτουν μηχανήμα για συναλλαγές με πιστωτικές ή χρεωστικές κάρτες αυξήθηκαν από 28,1 % σε 52,4%.
2. Σύμφωνα με στοιχεία της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, ο αριθμός των διαθέσιμων τερματικών επανήλθε στα επίπεδα προ κρίσης (περίπου στα 410,000 τερματικά υπάρχουν σήμερα στην αγορά), καθώς διευρύνθηκε ο αριθμός των επιχειρήσεων που το χρησιμοποιούν, μετά από μια φάση δραματικής συρρίκνωσης (2010-2014) που οφειλόταν στο κλείσιμο πολλών επιχειρήσεων αλλά και στον περιορισμό του αριθμού τους ανά επιχείρηση.
3. Σημαντικό είναι και το εύρημα που αναφέρεται στο ποσοστό του κύκλου των εργασιών που διενεργείται μέσω ηλεκτρονικών συναλλαγών. Ειδικότερα, στις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις το ένα τρίτο του κύκλου των εργασιών τους (ποσοστό 33,22 %) διενεργείται μέσω ηλεκτρονικών συναλλαγών.
4. Ωστόσο, το τελευταίο εξάμηνο παρατηρείται ανάσχεση της αυξητικής τάσης των επιχειρήσεων που διαθέτουν ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής, καθώς το ποσοστό των επιχειρήσεων που διαθέτει e-banking ανήλθε μόλις στο 68,8% (από 66,4% τον Ιούλιο 2016) ενώ το ποσοστό εκείνων που διαθέτουν τερματικό POS ανήλθε στο 52,4% (από 49%). Οι παράγοντες που οδήγησαν σε αυτή την ανασχετική τάση σχετίζονται ασφαλώς με την έλλειψη ενός πλαισίου προστασίας της επιχείρησης από κατασχέσεις/ δεσμεύσεις λογαριασμών, η καθυστέρηση στην εφαρμογή του ακατάσχετου επαγγελματικού λογαριασμού, το έλλειμμα στο θεσμικό πλαίσιο για το ηλεκτρονικό εμπόριο και τις πλατφόρμες συναλλαγών, το υψηλό διοικητικό κόστος

από την εισαγωγή συστημάτων ηλεκτρονικής τιμολόγησης, τα αυξημένα κόστη τραπεζικών προμηθειών.

5. Οι υψηλές χρεώσεις των τραπεζών δρουν ανασταλτικά ως προς την εγκατάσταση τερματικών μηχανών στην επιχείρηση. Πάνω από το 50% των επιχειρήσεων τιμολο-

γείται για τη χρήση τερματικού με ποσοστό άνω του 1% επί του τζίρου, ενώ το 27% πληρώνει περισσότερο από 1,5% του τζίρου. Συνολικά, ο μέσος όρος συναλλαγών με τερματικό POS ανέρχεται στο 33% του συνολικού κύκλου εργασιών.

** Η έρευνα που παρουσιάζεται είναι η πρώτη για το 2017 που διεξάγει το Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων της ΓΣΕΒΕΕ σε συνεργασία με την εταιρία MARC AE σε εξαμηνιαία βάση από τον Μάιο του 2009. Έγινε σε πανελλαδικό δείγμα 1007 πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων (0-49 άτομα προσωπικό), στο διάστημα 08 έως 16 Φεβρουαρίου 2017 και έχει ως βασικό στόχο την αποτύπωση του οικονομικού κλίματος στις πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις, στους κλάδους της μεταποίησης, του εμπορίου και των υπηρεσιών, που αποτελούν το 99,6% των επιχειρήσεων στην Ελλάδα. Τα ευρήματα αυτής της έρευνας μπορούν να συγκριθούν με τα αντίστοιχα των προηγούμενων ερευνών (Μάιος 2009 – Ιούλιος 2016). Οι έρευνες αυτές αποτελούν το μοναδικό εργαλείο, σε πανελλαδικό επίπεδο, για την καταγραφή της κατάστασης και της πορείας του μεγαλύτερου τμήματος της πραγματικής οικονομίας στην Ελλάδα. Τα πρωτογενή δεδομένα οικονομικού και επιχειρηματικών προσδοκίων χρησιμοποιούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων για την κατασκευή των δεικτών ευρωπαϊκού οικονομικού κλίματος και είναι συγκρίσιμα με τα στοιχεία άλλων χωρών της ΕΕ.*

Όπως και στις προηγούμενες έρευνες, έτσι και τώρα, υπάρχει μια σαφής καταγραφή των τάσεων του οικονομικού κλίματος καθώς και η παρακολούθηση των βασικών δεικτών λειτουργίας των μικρών επιχειρήσεων κατά το 2ο εξάμηνο του 2016, ενώ παράλληλα επιχειρείται οικονομική πρόβλεψη για το 1ο εξάμηνο του 2017.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ - ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

• ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ 2ου ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2016

Η αποτίμηση του β' εξαμήνου 2016 ακολουθεί με συνέπεια τα πορίσματα της αντίστοιχης έρευνας του προηγούμενου εξαμήνου, ένδειξη καθήλωσης της αγοράς σε πολύ χαμηλά επίπεδα ισορροπίας. Το χάσμα μεταξύ της συντριπτικής πλειοψηφίας των μικρών επιχειρήσεων και αυτοασπασχολούμενων και ενός μικρού σταθερού ποσοστού (που κυμαίνεται στο 7-8%) που φαίνεται να ενισχύεται μέσα την κρίση, διευρύνεται. Ο λόγος θετικών - αρνητικών αποτιμήσεων τείνει στο 1:9, ενώ 1 στις 4 επιχειρήσεις δηλώνουν σταθεροποίηση της οικονομικής τους κατάστασης. Τα διαρθρωτικά προβλήματα των μικρών επιχειρήσεων που αφορούν τη χρηματοδότηση και τη μειωμένη κατανάλωση αντικατοπτρίζονται έκδηλα στους δείκτες κύκλου εργασιών, ρευστότητας και ζήτησης. Ειδικότερα, ο δείκτης ρευστότητας διατηρεί σταθερά υψηλά επίπεδα αρνητικών αποτιμήσεων, και σε συνδυασμό με το χαμηλό 7,7% που δηλώνει αύξηση επενδύσεων το προηγούμενο εξάμηνο, ουσιαστικά σκιαγραφεί το θεμελιώδες πρόβλημα έλλειψης κεφαλαίων που έχουν οι επιχειρήσεις.

Συγκεκριμένα, στους επί μέρους δείκτες σημειώνεται κάμψη:

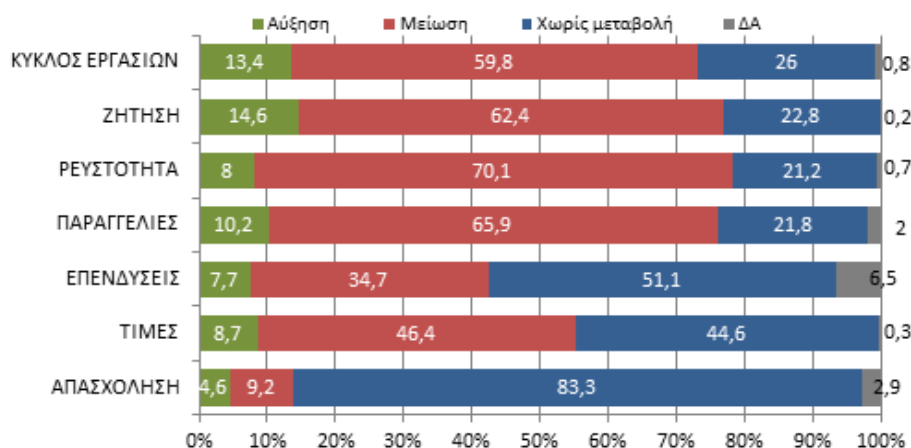
- στον κύκλο εργασιών για το 59,8% των επιχειρήσεων (οι αυτοασπασχολούμενοι και οι επιχειρήσεις του εμπορίου παρουσιάζουν τις υψηλότερες απώλειες (69,3% και 62,5% αντίστοιχα)
- στη ζήτηση για το 62,4%
- στη ρευστότητα το 70,1%
- στις παραγγελίες το 65,9%
- στις επενδύσεις: αύξηση καταγράφει το 7,7%, μείωση το 34,7% και στασιμότητα το 51,1%.

Αναφορικά με το επίπεδο τιμών αγαθών/ υπηρεσιών της επιχείρησης, το 8,7% των επιχειρήσεων δήλωσε ότι αύξησε τις τιμές, το 46,4% τις μείωσε, ενώ για το 44,6% δεν υπήρξε καμιά μεταβολή.

Ως προς το δείκτη κερδοφορίας, το 43,7% των επιχειρήσεων δήλωσε ότι είχε κέρδη στο 2016, ενώ το 43,4% σημείωσε ζημίες. Αν λάβουμε υπόψη ότι το 24,3% καταγράφει κέρδη κάτω των 10,000€, τότε αντιλαμβανόμαστε ότι μόνο το 15-17% των επιχειρήσεων διατηρεί ένα ισχυρό προφίλ βιωσιμότητας και κερδοφορίας.

Ο μέσος όρος μείωσης του κύκλου εργασιών κυμάνθηκε στο 17,8% (από 17,6% στην προηγούμενη έρευνα). Τη μεγαλύτερη συρρίκνωση καταγράφουν οι πολύ μικρές επιχειρήσεις και οι αυτοασπασχολούμενοι, ακόμη μια ένδειξη συγκέντρωσης μεριδίων στην αγορά. Σωρευτικά στις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις η συνολική μείωση από την έναρξη της κρίσης και μετά το 2010 υπερβαίνει το 80% (την τελευταία τριετία 2014-2016 η πτώση υπερβαίνει το 40%). Σύμφωνα με την πρόσφατη μελέτη της ΕΤΕ (2016H2), οι κεφαλαιακοί περιορισμοί οδήγησαν τις πολύ μικρές επιχειρήσεις σε μεγαλύτερες απώλειες σε τζίρο και σε απασχόληση. Άλλωστε, και οι προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Ελλάδα στην ετήσια ΓΣ των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (Νοέμβριος 2016) ενισχύουν την υπόθεση για υποχώρηση της συνεισφοράς των μικρών επιχειρήσεων στην προστιθέμενη αξία και την απασχόληση μέσα στα έτη 2016-2017.

ΓΡΑΦΗΜΑ 1- ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ - ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ

• ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ 1ο ΕΞΑΜΗΝΟ 2017

Οι προσδοκίες σχετικά με την πορεία των επιχειρήσεων το επόμενο εξάμηνο παραμένουν αρνητικές- αν και οριακά βελτιούμενες- , καθώς το 58,8% των επιχειρήσεων αναμένει επιδείνωση (από 59,5%), και μόλις το 11% βελτίωση (από 8,5%). Οι αρνητικές προσδοκίες είναι αποτέλεσμα της αίσθησης ότι το νέο μίγμα συστατικών μέτρων που θα ψηφιστεί, θα αυξήσει τη φορολογία (μείωση του αφορολόγητου) και θα επιδράσει αρνητικά στα εισοδήματα και την κατανάλωση, και συνακόλουθα στα κέρδη των μικρών επιχειρήσεων, οι περισσότερες εκ των οποίων δραστηριοποιούνται εγχωρίως και σε τοπικές αγορές.

Σε όλους τους δείκτες οικονομικών προσδοκιών καταγράφονται αρνητικές επιδόσεις και απαισιοδοξία για ποσοστό άνω του 55% του συνόλου των επιχειρήσεων. Σημειώνεται ότι ο βαθμός απαισιοδοξίας είναι μεγαλύτερος στους αυτοαπασχολούμενους και στον κλάδο του εμπορίου. Μεγαλύτερο βαθμό αισιοδοξίας παρουσιάζουν οι νεότερες και οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις (ως 5 έτη λειτουργίας, με πάνω από 5 άτομα προσωπικό).

Συγκεκριμένα, στους ειδικότερους δείκτες, το ισοζύγιο θετικών- αρνητικών προσδοκιών που προβλέπεται για το επόμενο εξάμηνο εμφανίζεται επιδεινούμενο στον κύκλο εργασιών και τη ρευστότητα, και παραμένει εξαιρετικά στάσιμο στο δείκτη ζήτησης και επενδύσεων:

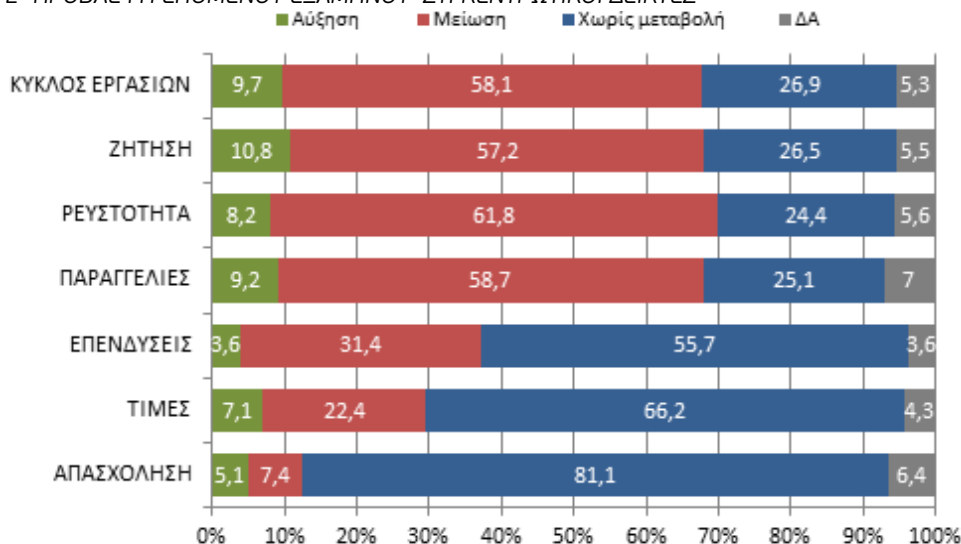
- στον κύκλο εργασιών, ο δείκτης είναι στο -48,4 από -47,7 στο προηγούμενο εξάμηνο
- στη ζήτηση, -46,4 από -46,5 στο προηγούμενο εξάμηνο

- στη ρευστότητα, -52,6 από -51,7 στο προηγούμενο εξάμηνο
- στις παραγγελίες, -48,5 από -51,0 στο προηγούμενο εξάμηνο
- στις επενδύσεις: αύξηση προβλέπει μόλις το 3,6% (από 2,1% τον Ιούλιο 2016), μείωση το 31,4% και καμιά μεταβολή το 55,7%

Η πρόβλεψη για το επίπεδο των τιμών των αγαθών και υπηρεσιών είναι σταθεροποιητική καθώς το 7,4% των επιχειρήσεων αναμένει να μειώσει τις τιμές, το 5,1% να τις αυξήσει, ενώ πάνω από 8 στις 10 δεν αναμένουν καμιά μεταβολή.

Η τάση αποεπένδυσης και η μειωμένη ρευστότητα διατηρείται ως ένα διαρθρωτικό χαρακτηριστικό της ελληνικής μικρομεσαίας επιχειρηματικότητας και συνεχίζει να επηρεάζει αρνητικά τις προοπτικές ανάκαμψης. Σύμφωνα με στοιχεία της ΤτΕ (Στατιστικό Δελτίο Οικονομικής Συγκυρίας), ο βαθμός χρησιμοποίησης του εργοστασιακού δυναμικού στα κεφαλαιακά αγαθά βρίσκεται στο 65,5%, γεγονός που σημαίνει αδρανείς παραγωγικοί πόροι αφορούν το 1/3 του σχηματισμένου παγίου κεφαλαίου. Οι περιορισμένες προοπτικές για ανάληψη νέων επενδύσεων αντανακλώνται και στο χαμηλό ποσοστό των επιχειρήσεων (6,4%) που έχουν υπαχθεί στα πρόσφατα προγράμματα επενδύσεων (κατά κύριο λόγο ΕΣΠΑ), ενώ η ζήτηση για επενδυτική ενίσχυση αφορά πάνω από το 19% των επιχειρήσεων.

ΓΡΑΦΗΜΑ 2- ΠΡΟΒΛΕΨΗ ΕΠΟΜΕΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ- ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ

• ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Οι αρνητικές επιπτώσεις της κρίσης δεν κατανέμονται ισομερώς, καθώς οι πολύ μικρές επιχειρήσεις, οι επιχειρήσεις της Αττικής, αλλά και ο κλάδος της μεταποίησης αντιμετωπίζουν σημαντικά προβλήματα βιωσιμότητας με μεγάλες αποκλίσεις σε σχέση με τις υπόλοιπες επιχειρήσεις. Σύμφωνα με στοιχεία του ΓΕΜΗ, το προηγούμενο εξάμηνο (Αύγουστος 2016-Ιανουάριος 2017) διέκοψαν τη λειτουργία τους 18,410 επιχειρήσεις (300 περισσότερες από όσες εκτιμήθηκε ότι θα κλείσουν στην έρευνα ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ Ιουλίου 2016, 18,100), στην πλειοψηφία τους ατομικές.

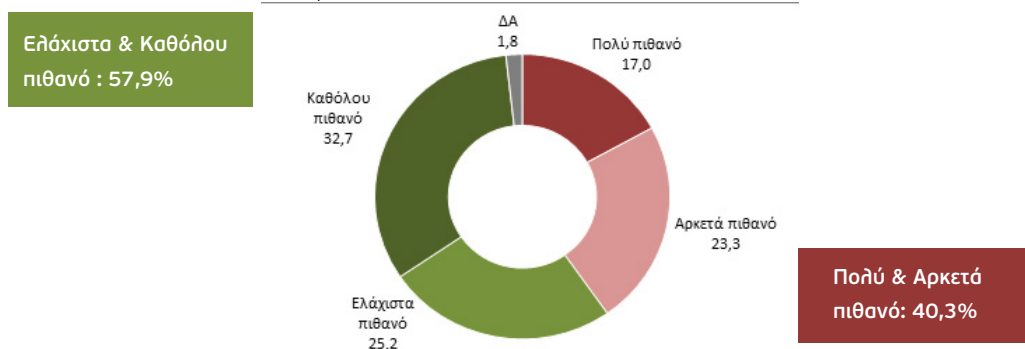
- Το 40,3% των επιχειρήσεων (γράφημα 3 και 4) θεωρεί αρκετά και πολύ πιθανό να κλείσει το επόμενο διάστημα (έναντι 42% του προηγούμενου εξαμήνου). Οι πολύ μικρές επιχειρήσεις και οι αυτοαπασχολούμενοι παρουσιάζουν υπερδιπλάσιο κίνδυνο διακοπής της λειτουργίας τους (αυτοαπασχολούμενοι 57,4%) σε σχέση με τις μεγαλύτερες (από 5 άτομα και πάνω, 24,3%). Ο δείκτης αυτός επαληθεύει την υπόθεση ενίσχυσης του φαινομένου της αδήλωτης επαγγελματικής δραστηριότητας, που είχε ανιχνευθεί και στις προηγούμενες έρευνες κλίματος. Η μεταποίηση επίσης σημειώνει υψηλό ποσοστό κινδύνου διακοπής (46,9%). Οι νέες επιχειρήσεις που γεννήθηκαν μέσα στην κρίση (έως 5 έτη λειτουργίας) εμφανίζονται περισσότερο ανθεκτικές.
- Το πραγματικό πρόβλημα βιωσιμότητας που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις εμφανίζεται στην ένταση με την οποία εκδηλώνεται το φαινόμενο καθώς σχεδόν 1 στους 10 από τους υπεύθυνους επιχειρήσεων που δηλώνουν ότι υπάρχει κίνδυνος να

διακόψουν τη λειτουργία της επιχείρησης, εκτιμούν ότι είναι πολύ πιθανό αυτό να συμβεί μέσα στο επόμενο τρίμηνο. Εκτιμάται ότι η μείωση επιχειρήσεων το επόμενο εξάμηνο θα είναι περίπου ίση με το προηγούμενο εξάμηνο (αναμένεται να διακόψουν τη δραστηριότητά περίπου 18,700 επιχειρήσεις, κυρίως πολύ μικρές και αυτοαπασχολούμενοι).

- Οι υψηλές φορολογικές επιβαρύνσεις (αύξηση προκαταβολής, αύξηση ΦΠΑ και ειδικών τελών, αύξηση φορολογικού συντελεστή στο 29%), οι καθυστερήσεις στη ρύθμιση των κόκκινων δανείων και οι ασάφειες ως προς την εφαρμογή του νέου ασφαλιστικού νόμου επιδρούν αρνητικά στις προοπτικές μιας επιχείρησης να διατηρήσει το σύνολο της οικονομικής της δραστηριότητας. Το φαινόμενο της μερικώς αδήλωτης επαγγελματικής δραστηριότητας ή της παράκαμψης της ελληνικής φορολογικής διοίκησης μέσα από επιχειρηματικά σχήματα με έδρα στο εξωτερικό εμφανίζεται σε έξαρση (εύρημα που επιβεβαιώνεται και από τα στοιχεία της πρόσφατης μελέτης της ΕΤΕ για τις ΜμΕ, 24% δηλώνει ως πιθανή μεταφορά έδρας στο εξωτερικό, Αύγουστος 2016).
- Επισημαίνεται ότι σύμφωνα με το σενάριο βάσης του ΙΜΕ-ΓΣΕΒΕΕ τα πιθανά λουκέτα επιχειρήσεων, που βρίσκονται στο «κόκκινο» συνεπάγονται υψηλό κίνδυνο απώλειας 34,000 θέσεων συνολικής απασχόλησης (εργοδότες, αυτοαπασχολούμενοι, μισθωτοί). Παράλληλα, από τα ευρήματα προκύπτει ότι περίπου 10,100 συμβοηθούμενα μέλη θα βρεθούν εκτεθειμένα σε συνθήκες πραγματικής ανεργίας

ΓΡΑΦΗΜΑ 3

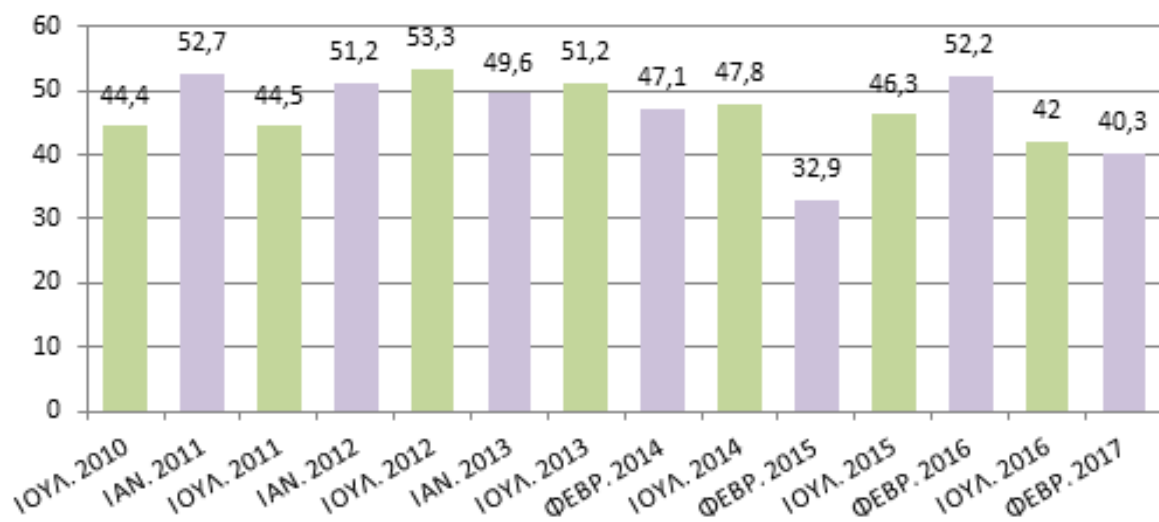
Θεωρείτε πιθανό ή όχι το ενδεχόμενο η επιχείρησή σας να έχει σοβαρό πρόβλημα λειτουργίας το επόμενο διάστημα σε βαθμό που θα κινδυνεύει να κλείσει;

ΓΡΑΦΗΜΑ 4

Φόβος για ενδεχόμενο κλείσιμο της επιχείρησης

Συγκριτικό Γράφημα

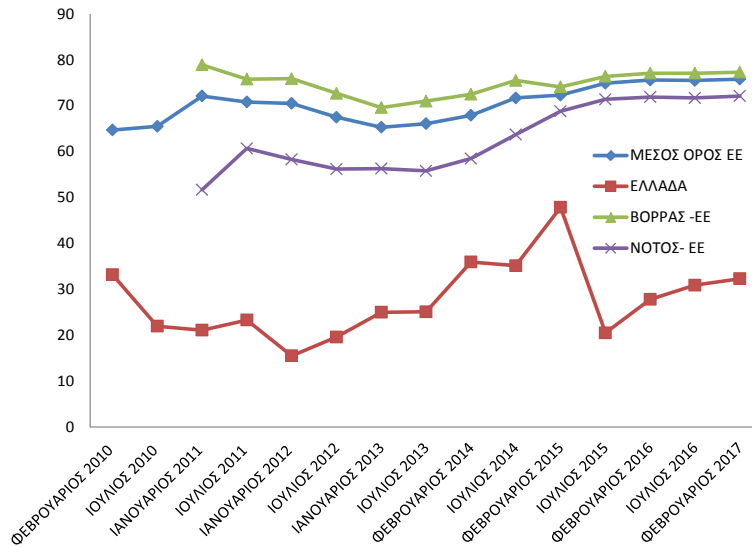
Έρευνα ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ - Φεβρουάριος 2017

Εξαμηνιαία αποτύπωση οικονομικού κλίματος στις μικρές επιχειρήσεις

Καθιλωμένη η αγορά σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Σε κάθε μία επιχείρηση με θετικές αποτιμήσεις υπάρχουν 9 επιχειρήσεις που δηλώνουν επιδείνωση

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος για τις ελληνικές ΜμΕ απέχει σημαντικά από το Μ.Ο. της ΕΕ

Γενική Οικονομική Κατάσταση

2 στις 5
ΜμΕ δηλώνουν ότι κινδυνεύουν να κλείσουν (πρόβλεψη ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ 18.700 επιχειρήσεις θα κλείσουν στο εξάμηνο)

Κύκλος Εργασιών

Τα δύο σημαντικότερα προβλήματα για τις ΜμΕ είναι :

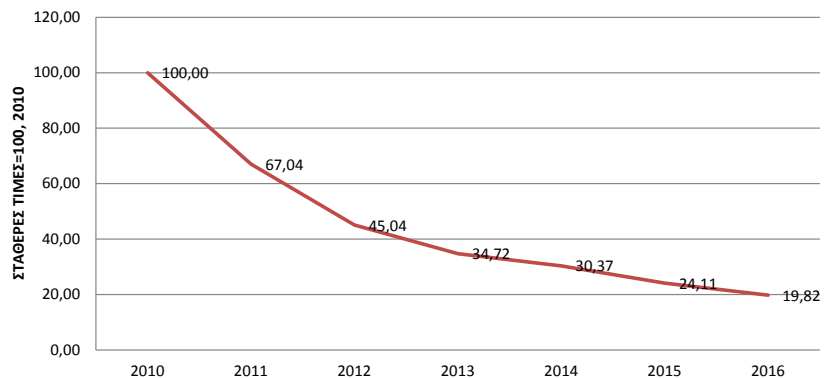
Φορολογία

45%

Μείωση εισοδημάτων - κατανάλωσης

41,5%

Μέσος όρος μείωσης κύκλου εργασιών στο εξάμηνο 17,8% από το 2010 μέχρι σήμερα η μείωση υπερβαίνει το 80%

Ρευστότητα Επενδύσεις

επιδείνωση ρευστότητας

70,1%

Η έλλειψη ρευστότητας και κεφαλαίων οδηγεί την αγορά σε ασφυξία

Η τάση αποεπένδυσης συνεχίζεται

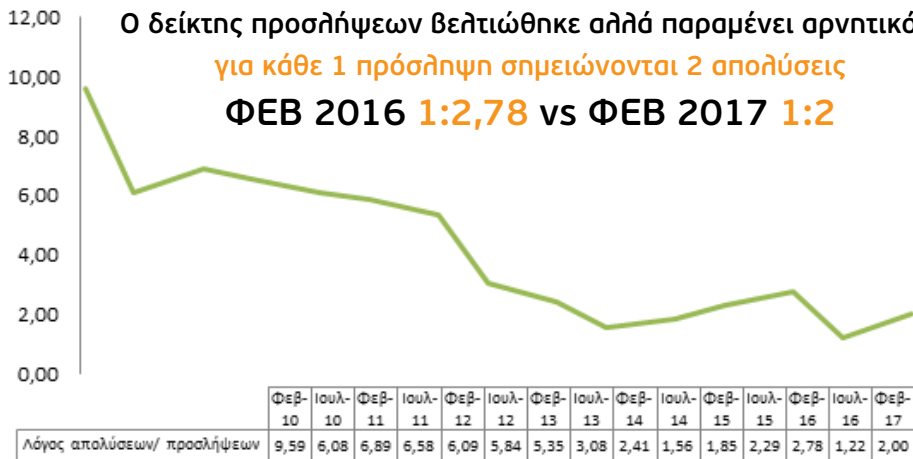
3,6% των επιχειρήσεων θα κάνει **ΝΕΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ**

μόλις το **6,4%** των ΜμΕ έχει υπαχθεί σε πρόγραμμα χρηματοδότησης επενδύσεων (ΕΣΠΑ κ.ά.)

ΣΤΑΘΕΡΗ ΑΛΛΑ ΚΡΙΣΙΜΗ Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΜΕΓΑΛΗ Η ΕΚΘΕΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΙΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΛΙΤΟΤΗΤΑΣ, ΤΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ ΥΠΕΡΧΡΕΩΣΗΣ & ΤΗΝ ΑΒΕΒΑΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

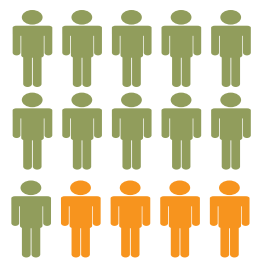
Ο δείκτης προσλήψεων βελτιώθηκε αλλά παραμένει αρνητικός
για κάθε 1 πρόσληψη σημειώνονται 2 απολύσεις
ΦΕΒ 2016 1:2,78 vs ΦΕΒ 2017 1:2

Απασχόληση

Νέο ασφαλιστικό

73,3%
θα πληρώσει λιγότερες εισφορές

10%

αύξηση ληξιπρόθεσμων οφειλετών προς εφορία και προμηθευτές

Οικονομικές υποχρεώσεις

68,8%

επιχειρήσεις διαθέτουν e-banking

1 στις **2**

επιχειρήσεις διαθέτουν τερματικό POS

Ηλεκτρονικές συναλλαγές

ΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

1 στις 2 πληρώνει > 1% επί των συναλλαγών
1 στις 4 πληρώνει > 1,5%

ΜΗ ΚΑΘΙΕΡΩΣΗ ΑΚΑΤΑΣΧΕΤΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ

67.000 ΜμΕ δηλώνουν ότι έχουν υποστεί δέσμευση ή κατάσχεση λογαριασμού

Μείωση ρυθμού αύξησης ΜμΕ που κάνουν χρήση ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής

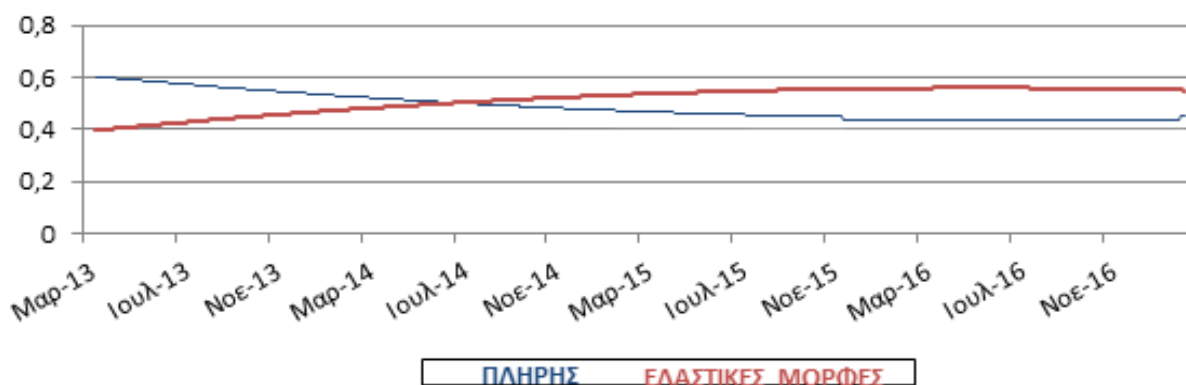
• ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ - ΜΙΣΘΟΙ

- Παρά τη μικρή αποκλιμάκωση της ανεργίας, η οποία αποτυπώθηκε στα πρόσφατα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, η έρευνα του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ επικυρώνει δυο σημαντικά ευρήματα: α) Εδραίωση του υψηλού ποσοστού

των ευέλικτων μορφών απασχόλησης. β) Υποκατάσταση θέσεων πλήρους απασχόλησης με αντίστοιχες θέσεις μερικής απασχόλησης

ΓΡΑΦΗΜΑ 5

Διάγραμμα τάσης πλήρους και ελαστικών μορφών απασχόλησης (συγκριτικό)

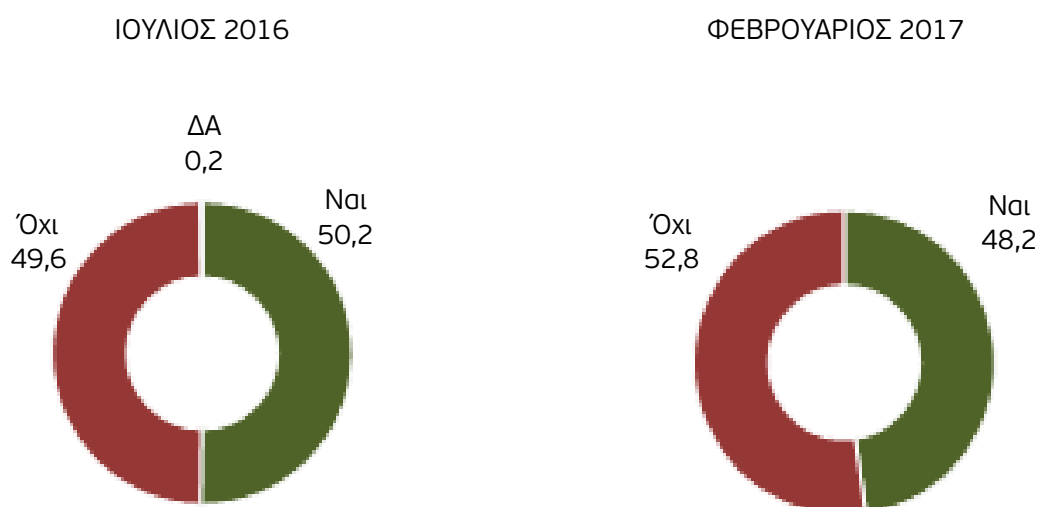
Πηγή: Εργάνη

- Σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ το 48,2% των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων απασχολούν προσωπικό με ευέλικτες μορφές απασχόλησης (γράφημα 6), ενώ το 61,7% των επιχειρήσεων που σκοπεύουν να αυξήσουν το προσωπικό τους θα προσφέρουν θέσεις πλήρους απασχόλησης (γράφημα 7). Άλλωστε τα στοιχεία που προκύπτουν από το σύστημα Εργάνη δείχνουν ότι η αγορά εργασίας κυριαρχείται από ευέλικτες μορφές εργασίας, καθώς για το δεύτερο εξάμηνο του 2016, το 58% των νέων προσλήψεων αφορούσε θέσεις μερικής/ ή και εκ περιτροπής απασχόλησης.
- Ο ρυθμός αύξησης των ευέλικτων μορφών εργασίας σε σχέση με το προηγούμενο έτος βαίνει μειούμενος, καθώς το 37,2%

δήλωσε ότι αναγκάστηκε να μειώσει περιστασιακά ώρες/ ημέρες εργασίας, ποσοστό χαμηλότερο σε σχέση με τον Φεβρουάριο του 2016 που το αντίστοιχο ποσοστό ήταν στο 45,2% (γράφημα 8 & 9). Παρόλο που το εύρημα επιβεβαιώνει μια εύθραυστη τάση αποκλιμάκωσης των ευέλικτων μορφών απασχόλησης φαίνεται ότι αυτό εξισορροπείται από μια μείωση των αποδοχών των εργαζομένων, καθώς 3 στις 10 επιχειρήσεις δήλωσαν ότι έχουν προβεί σε μείωση των αποδοχών των εργαζομένων. Το ποσοστό αυτό είναι αυξημένο σε σχέση με το αντίστοιχο του Ιουλίου του 2016 και σχεδόν ίσο με τον Φεβρουάριο του 2016. Επιπρόσθετα, 4 στις 10 επιχειρήσεις δηλώνουν ότι αντιμετωπίζουν προβλήματα έγκαιρης καταβολής μισθοδοσίας.

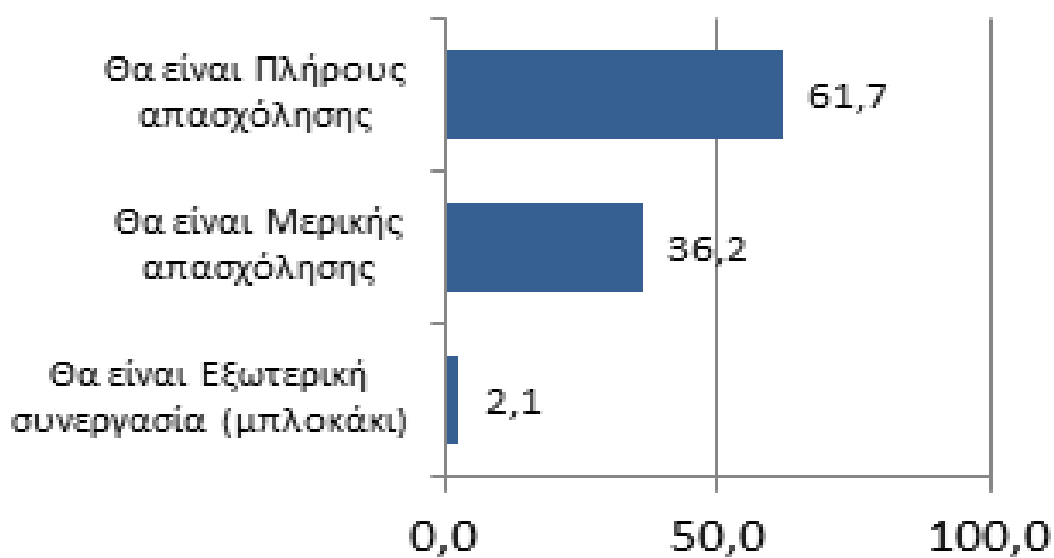
ΓΡΑΦΗΜΑ 6

Απασχολείτε προσωπικό με μερική απασχόληση;
 -Βάση: Όσοι απασχολούν αμειβόμενο προσωπικό -

ΓΡΑΦΗΜΑ 7

Αν αυξήσετε το προσωπικό σας η σχέση εργασίας :
 -Βάση: όσοι απάντησαν ότι θα αυξηθεί-

- Η έρευνα επιβεβαιώνει την ύπαρξη και διατήρηση μιας μορφής παραδοσιακής ευελιξίας που παρουσιάζει η ελληνική οικονομία και αφορά στον οικογενειακό

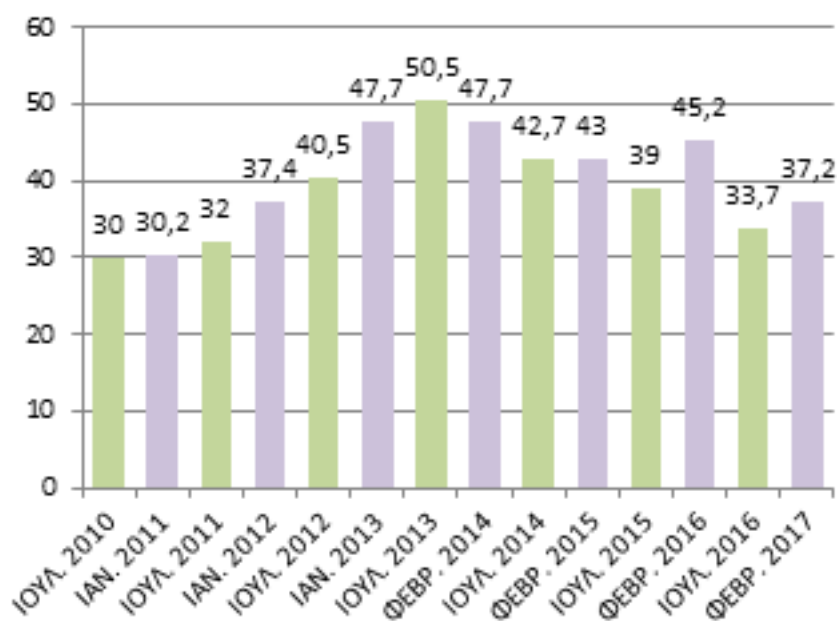
χαρακτήρα πολλών μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Το 60,1% των επιχειρήσεων δηλώνει ότι έχει στην επιχείρησή του κάποιο συμβοηθού μέλος.

ΓΡΑΦΗΜΑ 8

Έχετε αναγκαστεί έστω και περιστασιακά να μειώσουν ώρες ή ημέρες εργασίας

-Βάση: Όσοι απασχολούν αμειβόμενο προσωπικό -

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟ ΓΡΑΦΗΜΑ ΙΟΥΛΙΟΣ 2010 – ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2017

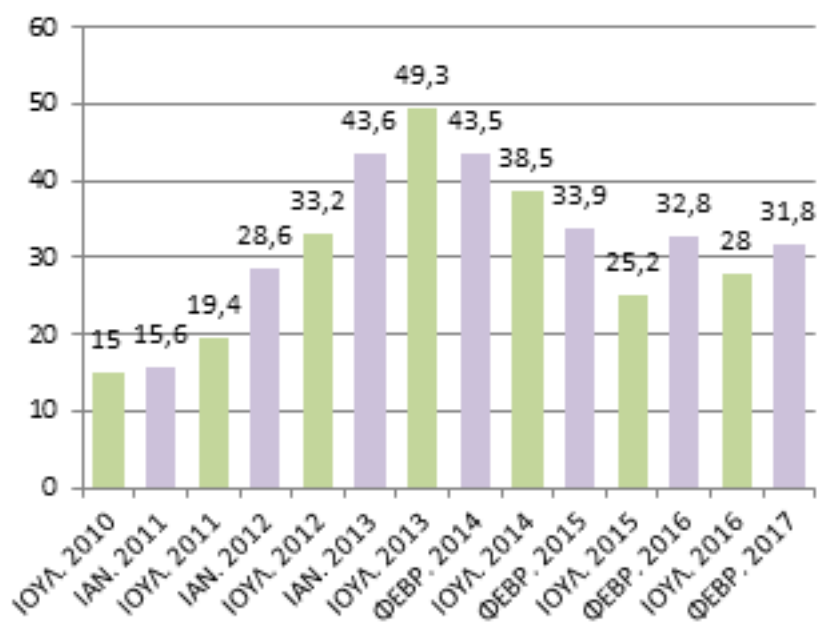

ΓΡΑΦΗΜΑ 9

Έχετε αναγκαστεί να μειώσουν τις αποδοχές κάποιων υπαλλήλων -

Βάση: Όσοι απασχολούν αμειβόμενο προσωπικό -

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟ ΓΡΑΦΗΜΑ ΙΟΥΛΙΟΣ 2010 – ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2017

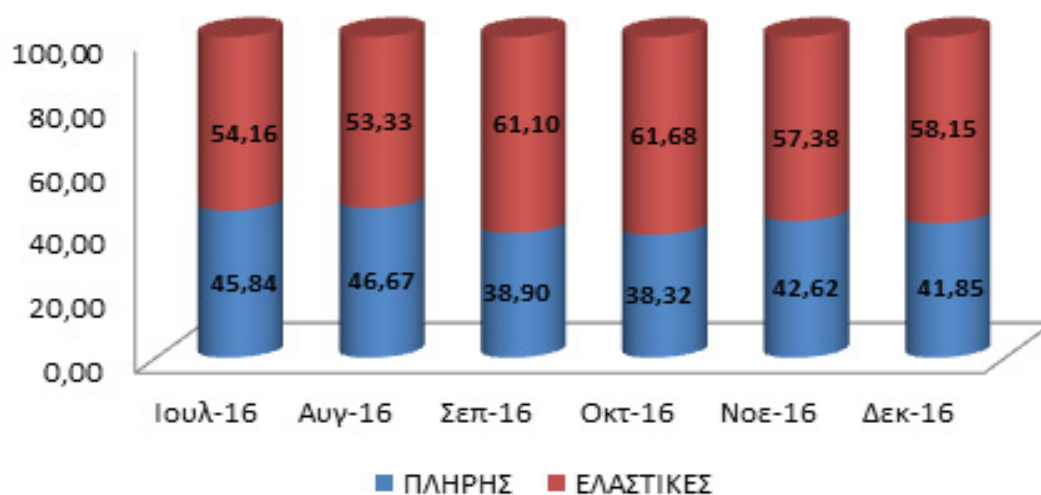

➤ Ο δείκτης προσλήψεων- απολύσεων παρέμεινε αρνητικός στο τελευταίο εξάμηνο, αφού για κάθε 1 πρόσληψη, σημειώθηκαν 2 απολύσεις. Μείωση προσωπικού κατά το τελευταίο εξάμηνο ανέφερε το 9,2% των επιχειρήσεων, ενώ αύξηση ανέφερε το 4,6%. Σε απόλυτα μεγέθη η απώλεια θέσεων μισθωτής απασχόλησης στις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις κατά το β' εξάμηνο του 2016 ανήλθε στις 23.000 (στην έρευνα Ιουλίου είχαν προβλεφθεί 22,500 απώλειες). Συνολικά η απώλεια

θέσεων απασχόλησης στις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις κατά το β' εξάμηνο του 2016 ανήλθε περίπου στις 56.000. Τις μεγαλύτερες απώλειες σημείωσαν οι επιχειρήσεις με 5-10 έτη λειτουργίας (12%) και ο τομέας των υπηρεσιών (12,3%). Τα ευρήματα αυτά επιβεβαιώνονται και από τα στατιστικά στοιχεία του ΠΣ Εργάνη όπου το ισοζύγιο προσλήψεων αποχωρήσεων κατά το 2ο εξάμηνο του 2016 ήταν αρνητικό (Γράφημα 10).

ΓΡΑΦΗΜΑ 10

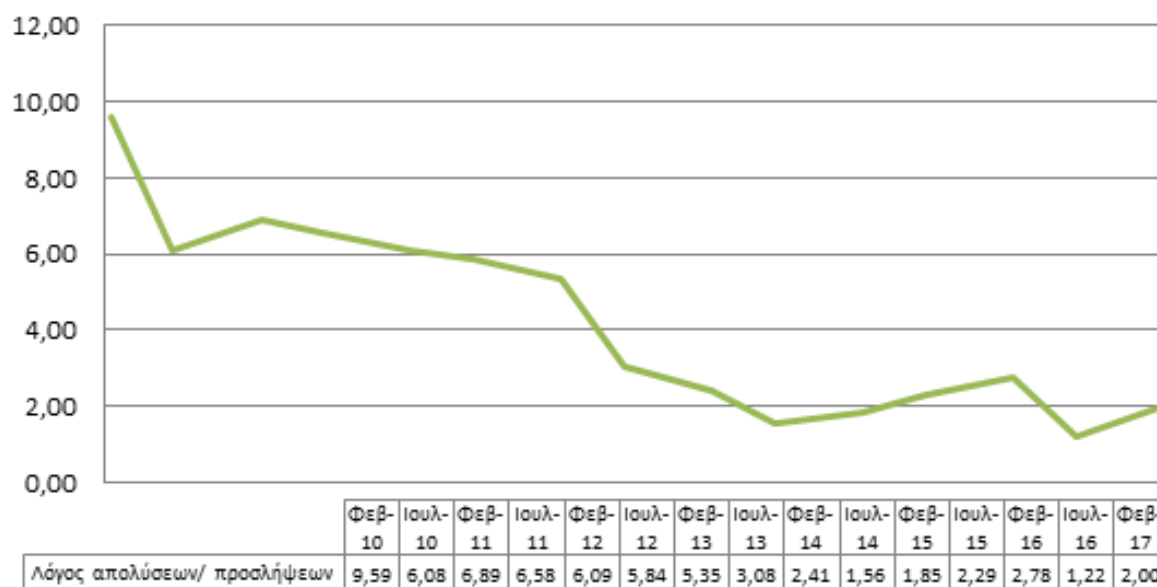
Αναλογία πλήρους / ελαστικών μορφών απασχόλησης

Πηγή: Εργάνη - Επεξεργασία ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

ΓΡΑΦΗΜΑ 11

Λόγος Απολύσεων / Προσλήψεων 2010-2017

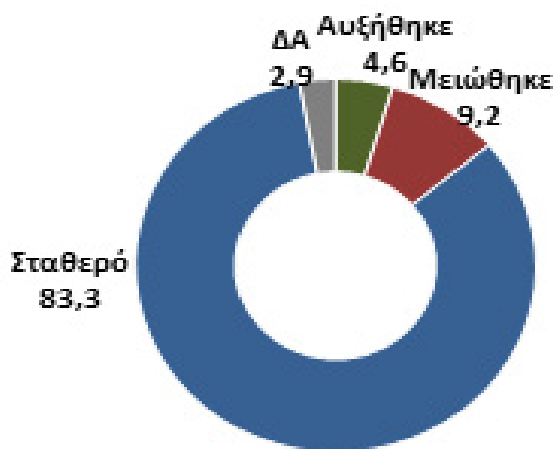

- Οι μελλοντικές ροές απασχόλησης δεν προβλέπεται να ενισχυθούν, καθώς η προβολή στην αναλογία προσλήψεων-απολύσεων είναι 1 προς 1,45. Ωστόσο είναι καλύτερη σε σχέση τόσο με το προηγούμενο εξάμηνο όσο και με το προηγούμενο έτος. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του ΙΜΕ ΓΣΕ-ΒΕΕ υπάρχει κίνδυνος απώλειας 2,000 επιπλέον θέσεων μισθωτής απασχόλησης στις μικρές επιχειρήσεις, χωρίς να

υπολογίζονται οι απώλειες από τα πιθανά λουκέτα που θα προκύψουν στο επόμενο εξάμηνο. Συνολικά, αναμένεται να αποδεσθούν 36,000 θέσεις απασχόλησης στις μικρές επιχειρήσεις, αν συμπεριλάβουμε και τις απώλειες που θα προκύψουν από εκείνους που θα αναστείλουν την επιχειρηματική δραστηριότητα (εργοδότες, αυτοαπασχολούμενοι).

ΓΡΑΦΗΜΑ 12

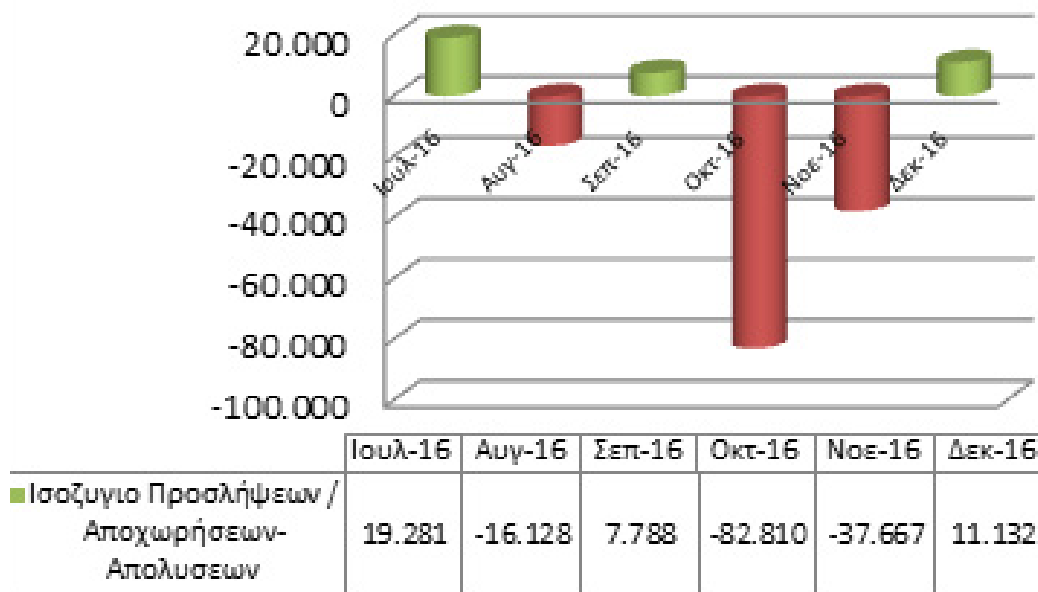
Το προσωπικό της επιχείρησής σας τους τελευταίους 6 μήνες αυξήθηκε, μειώθηκε ή παρέμεινε σταθερό; (Αφορά το διάστημα Ιούλιος - Δεκέμβριος 2016)

Πηγή: Έρευνες κλίματος ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

ΓΡΑΦΗΜΑ 13

Ισοζύγιο Προσλήψεων / Αποχωρήσεων - Απολύσεων

Πηγή: Εργάνη - Επεξεργασία ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

**• ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΦΕΙΛΕΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**

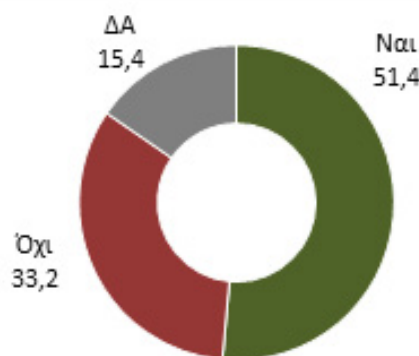
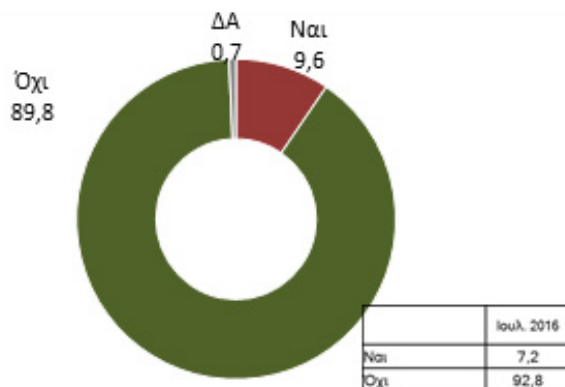
- Το υψηλότερο ποσοστό των επιχειρήσεων με καθυστερημένες οφειλές αφορά εκείνες με χρέη προς το πρώην ασφαλιστικό ταμείο των επαγγελματιών (ΟΑΕΕ, 26,7%). Το ποσοστό αυτό, αν και μειούμενο (28,3% στην προηγούμενη έρευνα Ιουλίου 2016) αφορά περίπου 300,000 ενεργές επιχειρήσεις.
- Ανησυχητικά είναι τα ευρήματα σχετικά με τις οφειλές των επιχειρήσεων προς τις φορολογικές αρχές. Για πρώτη φορά μετά από διάστημα 4 εξαμήνων, ο αριθμός των επιχειρήσεων που δηλώνει ότι έχει ληξιπρόθεσμες οφειλές προς την εφορία αυξάνει, από 21,9% σε 23,8% (συγκεντρωτικό γράφημα 15, ρυθμός αύξησης 10% περίπου!!!). Το στοιχείο αυτό συμβαδίζει

με το ύψος των ληξιπρόθεσμων οφειλών του Φεβρουαρίου του 2017, οι οποίες ανήλθαν στα 1,63 δις ευρώ. Εκτιμάται ότι το φαινόμενο αυτό επιτείνεται λόγω της σταδιακής απένταξης από τις ρυθμίσεις των δόσεων (προς εφορίες, ασφαλιστικά ταμεία), επιχειρηματιών που δεν κατάφεραν να ανταποκριθούν στην έγκαιρη καταβολή τους, εξ αιτίας των νεότερων τρεχουσών επιβαρύνσεων. Είναι ενδεικτικό ότι περίπου 67,000 μικρές επιχειρήσεις δηλώνουν ότι έχουν βρεθεί αντιμέτωπες το προηγούμενο εξάμηνο με κατάσχεση/ή δέσμευση λογαριασμών για οφειλές. 1 στις 3 επιχειρήσεις εκτιμά ότι δεν θα μπορέσει να ανταποκριθεί στις φορολογικές υποχρεώσεις του έτους (γράφημα 14).

ΓΡΑΦΗΜΑ 14- ΔΕΣΜΕΥΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ/ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

Μήπως αντιμετωπίσατε κατάσχεση καταθέσεων ή δέσμευση λογαριασμών λόγω οφειλών το προηγούμενο εξάμηνο;

Εκτιμάτε ότι το 2017 θα μπορέσετε να ανταποκριθείτε στις φορολογικές σας υποχρεώσεις; (ΦΠΑ, ΦΜΥ κλπ)

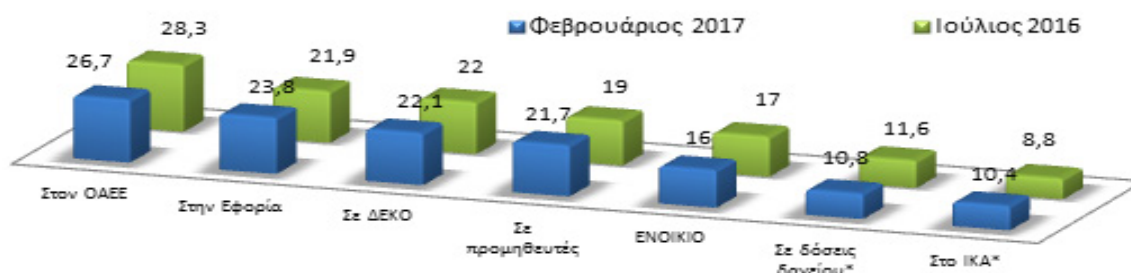

- Αυξάνονται στο εξάμηνο οι επιχειρήσεις που δηλώνουν ότι καθυστερούν να καταβάλουν οφειλές προς προμηθευτές από 19% σε 21,7%, σοβαρή ένδειξη ότι ο ιδιωτικός τομέας βρίσκεται σε οικονομική

ασφυξία. Η αύξηση της έκθεσης στο χρέος ιδιωτών αντανάκλα την περιορισμένη ρευστότητα και τη μείωση της αποδοχής των μεταχρονολογημένων επιταγών ως μέσο εξόφλησης.

ΓΡΑΦΗΜΑ 15- ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΜΕΝΕΣ ΟΦΕΙΛΕΣ

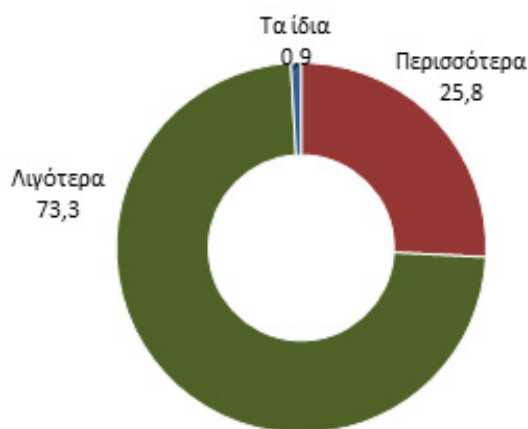
Εσείς, κατά το τελευταίο εξάμηνο έχετε καθυστερημένες οφειλές...

- Υψηλές παραμένουν οι ληξιπρόθεσμες οφειλές προς ΔΕΚΟ, καθώς το 22,1% των επιχειρήσεων δεν αποπληρώνει εγκαίρως, παρά τις διαδοχικές ρυθμίσεις της ΔΕΗ. Τα επίσημα στοιχεία καταγράφουν πάνω από 500,000 ελεύθερους επαγγελματίες και επιχειρήσεις όλων των κλάδων (επιστήμονες, βιοτέχνες, έμποροι, υπηρεσίες κ) να έχουν χρέη προς τις εταιρείες παροχής ηλεκτρικού ρεύματος. Τούτο σημαίνει ότι απαιτείται ενδεχομένως να ενταχθούν και τα χρέη μικρών επιχειρήσεων προς ΔΕΚΟ στον εξωδικαστικό μηχανισμό ρύθμισης οφειλών.
- Οι στατιστικές προβολές του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ δείχνουν ότι έχει παγιωθεί ένα περιβάλλον υψηλής έκθεσης των επιχειρήσεων σε οφειλές προς το δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα. Πάνω από 3 στις 10 επιχειρήσεις αναμένεται να μην ανταποκριθούν στις φορολογικές και ασφαλιστικές υποχρεώσεις τους για το 2016. Αξίζει να σημειωθεί ότι 9,3% των επιχειρήσεων έχει ταυτόχρονα οφειλές σε δημόσιο και ασφαλιστικά ταμεία. Τα συνολικά ληξιπρόθεσμα χρέη νοικοκυριών και επιχειρήσεων προς την εφορία, τα ασφαλιστικά ταμεία και τις τράπεζες πλέον προσεγγίζουν τα 220 δις, υπερβαίνουν κατά πολύ το ΑΕΠ της χώρας. Η νομοθετική παρέμβαση για τον εξωδικαστικό μηχανισμό ρύθμισης ιδιωτικού χρέους αποτελεί θετική εξέλιξη, αλλά πρέπει να συμπεριλάβει όλες τις μορφές επιχειρήσεων και όλες τις οφειλές. Παράλληλα, η ομηρία από τα χρέη πρέπει να δώσει τη θέση της σε μια δεύτερη ευκαιρία για τις μη δόλιες πτωχεύσεις, με ουσιαστική στήριξη όσων επιθυμούν να επιχειρήσουν ξανά.
- Σχετικά με τις εισφορές προς το νέο ασφαλιστικό φορέα (γράφημα 14), τα πιο πρόσφατα στοιχεία καταδεικνύουν ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των υπόχρεων (73,3%) δηλώνει ότι καταβάλλει λιγότερες εισφορές, το 25,8% ότι καταβάλλει περισσότερες, ενώ μόλις το 1% δηλώνει ότι καταβάλλει τα ίδια ποσά. Σε ευνοϊκότερη θέση είναι οι ατομικές επιχειρήσεις χωρίς προσωπικό (77,6% πληρώνουν λιγότερα). Ωστόσο, το 30,5% αναφέρει ότι δεν θα μπορέσει να ανταποκριθεί στις ασφαλιστικές του υποχρεώσεις.

ΓΡΑΦΗΜΑ 16- ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΕΙΣΦΟΡΩΝ

Γνωρίζετε αν με το νέο σύστημα των ασφαλιστικών εισφορών, θα πληρώνετε περισσότερα ή λιγότερα;

• ΕΙΔΙΚΟ ΘΕΜΑ ΜΜΕ -

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

- Από τον Ιούνιο του 2015 και μετά οι μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις που έχουν υιοθετήσει το σύστημα των ηλεκτρονικών συναλλαγών έχουν αυξηθεί θεαματικά. Πιο συγκεκριμένα, οι επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν e-banking αυξήθηκαν από τον Ιούλιο 2015 μέχρι τον Φεβρουάριο του 2017 από 48,5% σε 66,8%. Παράλληλα και κατά το ίδιο χρονικό διάστημα οι επιχειρήσεις που διαθέτουν μηχανήμα για συναλλαγές με πιστωτικές ή χρεωστικές κάρτες αυξήθηκαν από 28,1 % σε 52,4%.
- Σύμφωνα με στοιχεία της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών (γράφημα 18), ο αριθμός των διαθέσιμων τερματικών επανήλθε στα επίπεδα προ κρίσης (περίπου στα 410,000 τερματικά υπάρχουν σήμερα στην αγορά), καθώς διευρύνθηκε ο αριθμός των επιχειρήσεων που το χρησιμοποιούν, μετά από μια φάση δραματικής συρρίκνωσης (2010-2014) που οφειλόταν στο κλείσιμο πολλών επιχειρήσεων αλλά και στον περιορισμό του αριθμού τους ανά επιχείρηση.
- Ωστόσο, το τελευταίο εξάμηνο παρατηρείται ανάσχεση της αυξητικής τάσης των επιχειρήσεων (γράφημα 17) που διαθέτουν ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής, καθώς το ποσοστό των επιχειρήσεων που διαθέτει e-banking ανήλθε μόλις στο 68,8% (από 66,4% τον Ιούλιο 2016) ενώ το ποσοστό εκείνων που διαθέτουν τερματικό POS ανήλθε στο 52,4% (από 49% τον Ιούλιο 2016).

ΓΡΑΦΗΜΑ 17- ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

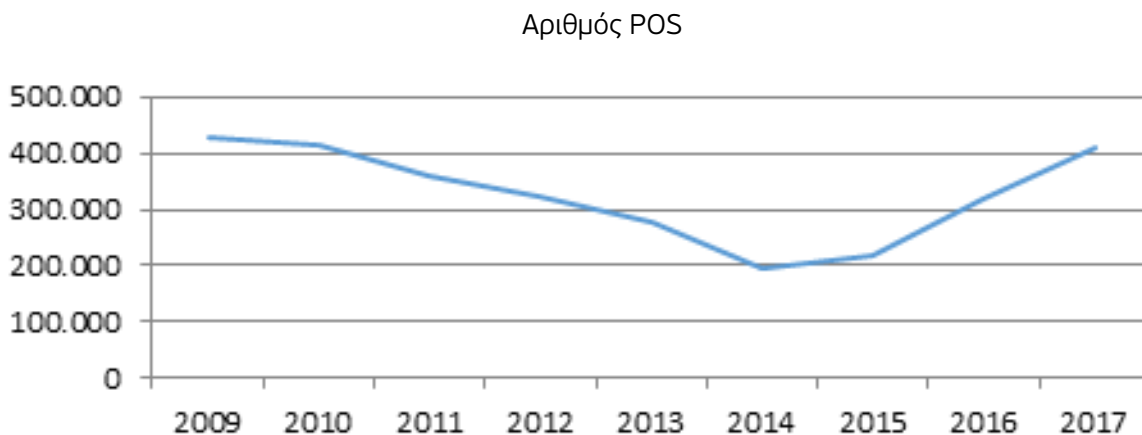
Για τις συναλλαγές σας με πελάτες και προμηθευτές, η επιχείρησή σας διαθέτει;

	ΙΟΥΛΙΟΣ 2015		ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2016		ΙΟΥΛΙΟΣ 2016		ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2017	
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ
E-BANKING	48,5	51,4	61,2	38,2	66,4	33,2	68,8	30,2
Εμπόριο	46,7	53,3	64,3	34,9	65,1	34,7	73,9	25,0
Μεταποίηση	62,7	36,9	68,9	30,3	74,2	24,2	69,8	30,2
Υπηρεσίες	41,5	58,5	53,4	46,4	62,8	1,6	63,2	35,2
ΤΕΡΜΑΤΙΚΟ POS	28,1	71,7	39,9	59,9	49,0	50,6	52,4	47,5
Εμπόριο	37,7	62,1	59,0	40,7	65,5	34,4	69,7	30,3
Μεταποίηση	12,9	87,1	19,9	79,7	28,7	70,1	32,2	67,8
Υπηρεσίες	28,2	71,6	33,8	66,2	45,0	55,5	48,3	51,4

- Οι παράγοντες που οδήγησαν σε αυτή την ανασχετική τάση σχετίζονται σφασλώς με την έλλειψη ενός πλαισίου προστασίας της επιχείρησης από κατασχέςσεις/ δεσμεύσεις λογαριασμών, η καθυστέρηση στην εφαρμογή του ακατάσχετου επαγγελματικού λογαριασμού, το έλλειμμα στο θεσμικό πλαίσιο για το ηλεκτρονικό εμπόριο και τις πλατφόρμες συναλλαγών, το υψηλό διοικητικό κόστος από την εισαγωγή συστημάτων ηλεκτρονικής τιμολόγησης, τα αυξημένα κόστη τραπεζικών προμηθειών

Χρήση τερματικών αποδοχής συναλλαγών καρτών (POS)										
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Δ 2015-2016
Αριθμός POS	426.500	412.900	361.870	321.190	279.160	194.800	219.070	320.000	410.000	46%
Πηγή: Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, Στοιχεία τεκμηρίωσης σχετικά με τη λειτουργία του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, Αθήνα 2017 (σελ. 5)										

ΓΡΑΦΗΜΑ 18- ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΕΡΜΑΤΙΚΩΝ POS (πηγή: ΤτΕ, Ελληνική Ένωση Τραπεζών)

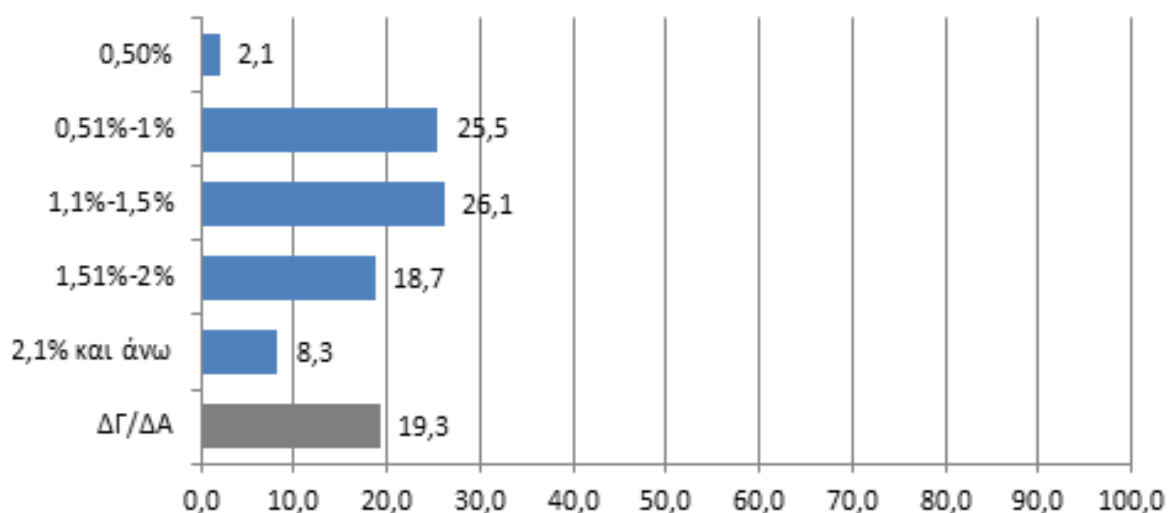

- Οι υψηλές χρεώσεις των τραπεζών (γράφημα 19) δρουν ανασταλτικά ως προς την εγκατάσταση τερματικών μηχανών στην επιχείρηση. Πάνω από το 50% των επιχειρήσεων τιμολογείται για τη χρήση τερματικού με ποσοστό άνω του 1% επί του

τζίρου, ενώ το 27% πληρώνει περισσότερο από 1,5% του τζίρου. Συνολικά, ο μέσος όρος συναλλαγών με τερματικό POS ανέρχεται στο 33% του συνολικού κύκλου εργασιών

ΓΡΑΦΗΜΑ 19- ΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

Γνωρίζετε ποιο είναι το ποσοστό χρέωσης ανά συναλλαγή επί του τζίρου που επιβάλλει η τράπεζα;
 ΒΑΣΗ: Όσοι έχουν μηχανήμα για συναλλαγές με κάρτα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ:

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΕΡΕΥΝΑΣ (Φεβρουάριος 2017) ΜΕ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ

Τα παρακάτω νούμερα αναφέρονται σε ποσοστά επί του συνόλου των ερωτηθέντων επιχειρηματιών

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

Μείωση* Καταγεγραμμένη μείωση προηγούμενου εξαμήνου

Θα μειωθεί περισσότερο** Προβλεπόμενη μείωση για το επόμενο εξάμηνο

Τίτλος: ΕΞΑΜΗΝΙΑΙΟ ΔΕΛΤΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΚΛΙΜΑΤΟΣ ΜμΕ
Έρευνα ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ- Φεβρουάριος 2017 -
Εξαμηνιαία αποτύπωση οικονομικού κλίματος στις μικρές επιχειρήσεις
(0-49 άτομα προσωπικό οι οποίες αποτελούν το 99,6% των ελληνικών επιχειρήσεων)

Συντάκτες: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

Εκδότης: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

Ημερομηνία Έκδοσης: Μάρτιος 2017

Επιτρέπεται η αναστύπωση, η αναπαραγωγή, η μετάφραση, η αντιγραφή, μερική ή ολική, η φωτοτύπηση, η φωτογράφιση, κτλ του τρόπου έκθεσης της περιεχόμενης ύλης, όπως και η παρουσίαση και προβολή του από οποιοδήποτε οπτικοακουστικό και μαγνητικό μέσο με την προϋπόθεση ότι θα παρουσιάζονται ή θα αναφέρεται ο εκδότης και τα ονόματα των συντακτών του παρόντος εγχειριδίου.